

Σ' αυτόν τον «πόλεμο» ο εχθρός δεν είναι ίδιος για όλους

Άρθρο του Χρήστου Παπάζογλου Γιατρός Εργασίας, μέλος του ΔΣ του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου

Η κυβέρνηση, αξιοποιώντας την εξέλιξη της πανδημίας, επαναλαμβάνει συνεχώς ότι «είμαστε σε πόλεμο», όλοι έχουμε τον ίδιο εχθρό και όλοι μαζί πρέπει να δώσουμε αυτή την «κοινή» μάχη...

Είναι άραγε έτσι; Μπαίνουμε αυτόματα όλοι στον ίδιο πόλεμο και μάλιστα από το ίδιο χαράκωμα; Είναι στο ίδιο χαράκωμα ο υγειονομικός, που παλεύει στα Επείγοντα και στις ΜΕΘ χωρίς τα στοιχειώδη μέσα ατομικής προστασίας, χωρίς μάσκα, γυαλιά, χωρίς κατάλληλη στολή, και ο μεγαλομέτοχος ομίλου Υγείας, που μοσχοπουλάει αυτή την περίοδο διαγνωστικά τεστ και διαπραγματεύεται πόσο θα νοικιάσει μονάδες στο κράτος, μετατρέποντας την κρίση σε «ευκαιρία»;

Ή μήπως είναι στο ίδιο χαράκωμα ο ιδιοκτήτης και ο υπάλληλος του σούπερ μάρκετ ή ο «ντελιβεράς», που πέρα από την έκθεσή τους στην πανδημία είναι αντιμέτωποι και με την εξάντληση από την εντατικοποίηση της εργασίας τους;

Δεν είναι ίδιος ο πόλεμος για εργαζόμενους, αυτοαπασχολούμενους, συνταξιούχους από τη μια και για το κεφάλαιο από την άλλη. **Δεν βιώνουν και οι δύο πλευρές τις ίδιες συνέπειες, δεν μετράνε τις ίδιες απώλειες... Και, κυρίως, δεν έχουν την ίδια ευθύνη οι εργαζόμενοι και τα λαϊκά στρώματα με την αστική τάξη και το κράτος της...**

Ακριβώς όμως για να συγκαλύψουν την κρατική ευθύνη για την αντιμετώπιση της πανδημίας, ανασύρεται το χιλιοπαιγμένο επιχείρημα της «ατομικής ευθύνης», που συνδυάζεται και με την ατομική διέξοδο...

Ατομική και κρατική ευθύνη

Το επιχείρημα το έχουμε συναντήσει πολλές φορές. Αρχικά όταν **επιδιώκει η εργοδοσία να μεταφέρει στους εργαζόμενους την ευθύνη** για τις συνέπειες του επαγγελματικού κινδύνου, οι επαγγελματικές ασθένειες και τα εργατικά «ατυχήματα» αποδίδονται σε ανθρώπινο λάθος, μη σωστή πρακτική από τον εργαζόμενο ή συναδέλφους, μη χρήση των ΜΑΠ κ.ά.

Αντίστοιχα, το επιχείρημα το έχουμε συναντήσει σε ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία της υγείας συνολικότερα. Ατομική ευθύνη του ασθενούς η πρόληψη, ο εμβολιασμός, για να συγκαλυφθεί η ευθύνη του κράτους και του συστήματος Υγείας να διασφαλίζουν σχεδιασμένα αξιοποίηση μέτρων έγκαιρης διάγνωσης, αντιμετώπισης παραγόντων κινδύνου κ.λπ.

Αυτή τη λογική απαντάμε στο παράδειγμα της εξελισσόμενης πανδημίας κορονοϊού με την επίκληση της ατομικής ευθύνης για τον περιορισμό της εξάπλωσης, την πιστή εφαρμογή των μέτρων, μέχρι και την αυτοθεραπεία των ήπιων περιστατικών με απομόνωση στο σπίτι...

Αυτή η λογική συσκοτίζει την κρατική ευθύνη. Ας δούμε δύο παραδείγματα:

- Οι εργαζόμενοι που ανήκουν στην ομάδα υψηλού κινδύνου καλούνται να αποφύγουν συνωστισμό. Αποτελεί όμως ατομική τους ευθύνη να παραμείνουν σπίτι τους ή να αποφύγουν εργασίες που συνδυάζονται με επαφή με ευρύ κοινό, όταν κλιμακώνονται οι πιέσεις από την εργοδοσία, με την ανοχή κράτους και Επιθεώρησης Εργασίας, ιδιαίτερα σε κλάδους όπως του εμπόριου, των τροφίμων, των μεταφορών κ.ά.;

• **Πρόσφατη εγκύκλιος που εξέδωσε η Επιθεώρηση Εργασίας προκλητικά αναφέρει ότι** «σε περίπτωση που εργαζόμενοι επιχείρησης χρειάζεται να ταξιδέψουν στο εξωτερικό (...) πρέπει (...) πριν αποφασιστεί το ταξίδι να συνυπολογίζονται τα οφέλη (σ.σ. για τον εργοδότη) και οι κίνδυνοι (σ.σ. για τον ίδιο τον εργαζόμενο και τη δημόσια υγεία!)». **Και το πόρισμα του «συνυπολογισμού» για το πού γέρνει η ζυγαριά θα γίνει όχι από αυτούς που εκτίθενται στον κίνδυνο, αλλά από αυτούς που διασφαλίζουν κέρδη!...**

Πέρα όμως από τα προφανή παραδείγματα, θα μπορούσε η πρόληψη και αντιμετώπιση μίας πανδημίας να είναι ατομικό θέμα;

Προφανώς όχι σε ό,τι αφορά τη **διασφάλιση αναγκαίων υποδομών, τη διαμόρφωση στρατηγικής πρόληψης**, επιδημιολογικής επαγρύπνησης και αντιμετώπισης - αυτά δεν θα μπορούσαν να είναι ατομική ευθύνη.

Αλλά ακόμα και το σκέλος της υλοποίησης μέτρων ατομικής υγιεινής και περιορισμού είναι μεθοδολογικό σφάλμα να το αντιμετωπίζει κανείς ως ατομική ευθύνη. Η προβολή της ατομικής ευθύνης συνδέεται με την **αυταπάτη της ατομικής διεξόδου**. Οδηγεί στο να βλέπεις τον διπλανό σου ως πιθανή εστία λοίμωξης ή να τον βλέπεις ανταγωνιστικά στην προμήθεια μέσων ατομικής προστασίας. Όχι ως αναγκαίο σύμμαχο για να προστατευτεί η κοινότητα, το σύνολο, και ιδιαίτερα οι ευπαθείς ομάδες.

Αυτή η λογική της ατομικής διεξόδου συνδέεται με την εξάντληση κατάλληλων μασκών προστασίας αναπνοής, που στοιβάζονται για ατομική ανορθολογική χρήση ή από μεγάλες εταιρείες, ενώ την ίδια στιγμή λείπουν από υγειονομικούς, νοσηλευτές, γιατρούς, κλιμακώνοντας τους κινδύνους τόσο για τους ίδιους όσο και για τη διασπορά και ταχεία εξάπλωση της επιδημίας...

Αντίστοιχα, η προβολή της ατομικής ευθύνης απέναντι στην πανδημία είναι λογικό να οδηγεί ασθενείς να αναζητήσουν ατομικά τη διέξοδο. Με αυτό το σκεπτικό αναζητούν το διαγνωστικό τεστ σε επιτήδειους επιχειρηματίες και ομίλους, ακόμα και χωρίς να υπάρχουν ενδείξεις και εκθέτοντας σε μεγαλύτερο κίνδυνο τον εαυτό τους και τη δημόσια υγεία.

Άκριτη αποδοχή κάθε «επιστημονικής ανακοίνωσης»

Μαζί με το ιδεολόγημα για την ατομική ευθύνη και διέξοδο για την αντιμετώπιση της πανδημίας, γκρεμίζεται σαν χάρτινος πύργος και το αυστηρό κάλεσμα από την κυβέρνηση για **άκριτη αποδοχή όλων των μέτρων** και κάθε κλιμάκωσης της επίθεσης, στο όνομα της δήθεν αμερόληπτης και αταξικής επιστήμης. Αναδεικνύεται για άλλη μία φορά ότι **η επιστήμη έχει ταξικό πρόσημο, το οποίο συχνά καθορίζεται από τον χρηματοδότη της έρευνας...**

Αυτό αναδεικνύεται από τους κλιμακούμενους ανταγωνισμούς φαρμακοβιομηχανών, σε έναν αγώνα δρόμου για την παραγωγή αντι-ιικών φαρμάκων ή εμβολίων. Σε αυτόν τον αγώνα δρόμου η προστασία της δημόσιας υγείας γίνεται το όχημα για τη διασφάλιση ικανοποιητικού ποσοστού κέρδους για το επενδύόμενο κεφάλαιο. Η χρηματοδότηση της έρευνας, οι προτεραιότητες του κεφαλαίου και οι δυνατότητες των συστημάτων Υγείας οδηγούν σε διαφορετικές επιστημονικές στρατηγικές.

Αυτό αναδεικνύεται από τις διαφορετικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Δεν είναι ίδια η προτεινόμενη στρατηγική σε Αγγλία, Σουηδία και σε Ιταλία, Ελλάδα ή σε Νότια Κορέα...

Αναδεικνύεται ακόμα και από τις ίδιες τις οδηγίες του ΕΟΔΥ, όταν παρουσιάζουν τις απλές χειρουργικές μάσκες ως δήθεν αποτελεσματικό μέσο προστασίας των υγειονομικών στην «Εκτίμηση κινδύνου και διαχείριση προσωπικού υπηρεσιών Υγείας με πιθανή έκθεση σε επιβεβαιωμένο κρούσμα λοίμωξης COVID-19 σε χώρους παροχής υπηρεσιών Υγείας». Στην ίδια εκτίμηση ομολογούν

ότι ο χρόνος καραντίνας για τη λοίμωξη με τον κορονοϊό είναι λάστιχο, αφού για όλους είναι 14 μέρες αλλά για τους υγειονομικούς περιορίζεται «από τις αντοχές του συστήματος Υγείας» στις 7 μέρες...

Από αυτή την άποψη, αποτελεί ζητούμενο το **αν και κατά πόσο αξιοποιήθηκαν θετικές πλευρές από την πείρα της Κίνας για την αντιμετώπιση της πανδημίας**. Μιας χώρας που αξιοποίησε δυνατότητες σχεδιασμού που διαμορφώθηκαν προτού επικρατήσουν οι καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και πέτυχε θεαματικά αποτελέσματα στην αντιμετώπιση του κορονοϊού.

Αν, για παράδειγμα, η εξαντλητική διερεύνηση των κρουσμάτων, αλλά και η κατάλληλη αντιμετώπισή τους σε ειδικά διαμορφωμένα έκτακτα νοσοκομεία, συνέβαλαν ή όχι στον περιορισμό της πανδημίας. Πόσο μακριά είναι αυτή η προσέγγιση από τη λογική «μείνε μόνος σου και γίνε γιατρός του εαυτού σου», που αποτελεί και τον ακρογωνιαίο λίθο του παραλογισμού της ατομικής ευθύνης απέναντι στον περιορισμό της πανδημίας.

Η υπεροχή του σοσιαλισμού

Τελικά η λογική που μεταφέρει το κύριο βάρος στην ατομική ευθύνη μπορεί να βοηθάει να αποκρύψουν τις ευθύνες της καπιταλιστικής ανάπτυξης και της κυριαρχίας των νόμων της αγοράς και του κέρδους, να αποσιωπήσουν, πέρα από τις ευθύνες, και τις συνέπειες στη δημόσια υγεία. Δεν βοηθάει όμως στην πρόληψη και αντιμετώπιση της πανδημίας.

Η ατομικότητα κόντρα στη συλλογικότητα, η ατομική διέξοδος κόντρα στη συλλογική διεκδίκηση, το ατομικό κέρδος κόντρα στο συλλογικό - κοινωνικό όφελος, ο σχεδιασμός με βάση το ατομικό κέρδος κόντρα στον κεντρικό σχεδιασμό για την αναλογική κάλυψη των σύγχρονων αναγκών.

Αναδεικνύεται για άλλη μία φορά η τεράστια αντίφαση με τις δυνατότητες πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων για τη δημόσια υγεία, που τελικά μένουν αναξιοποίητες ακριβώς από την επικράτηση των νόμων της αγοράς και των επιλογών - προτεραιοτήτων του κεφαλαίου. **Αναδεικνύεται η επικαιρότητα και αναγκαιότητα του κεντρικού επιστημονικού σχεδιασμού για την ολόπλευρη αξιοποίηση επιστημονικών δυνατοτήτων για την πρόληψη και προστασία της δημόσιας υγείας και συνολικότερα.**

Αναδεικνύεται η υπεροχή του σοσιαλισμού για την ολόπλευρη αξιοποίηση των επιστημονικών επιτευγμάτων και δυνατοτήτων για την αναλογική κάλυψη λαϊκών αναγκών, πολύ περισσότερο όταν απαιτούνται επαγρύπνηση και συλλογική, οργανωμένη απόκριση σε κινδύνους όπως η εξελισσόμενη πανδημία.

Σε αυτή την αντιπαράθεση ο εργάτης, η εργάτρια, η λαϊκή οικογένεια, οφείλουν να πάρουν σαφή θέση. Ασφαλώς πρέπει να τηρήσουμε τα ατομικά μέτρα προφύλαξης της υγείας μας. Όμως αυτό δεν αρκεί. Με ζωντανή τη συλλογικότητά μας, με ζωντανό τον οργανωμένο αγώνα μας, να αντιπαρατεθούμε με όλους τους εχθρούς της δημόσιας υγείας. **Να αντιπαρατεθούμε με το σύστημα που αντιμετωπίζει ως ευκαιρία την πανδημία για να μας κλείσει στους εαυτούς μας.**

Να περιφρουρήσουμε οργανωμένα και συλλογικά τους γερόντους, τις ευπαθείς ομάδες, τη δημόσια υγεία, και να σταθούμε απέναντι στην ατομική ευθύνη του καθενός από μας να πάρει θέση ενάντια στην πολιτική που τσακίζει το δημόσιο σύστημα Υγείας, που επιβάλλει τους νόμους της αγοράς στην Υγεία, υπονομεύοντας τη δυνατότητα κάλυψης σύγχρονων αναγκών αλλά και αντιμετώπισης απειλών.

Να μην περάσει ο φόβος, η απομόνωση, να τη σπάσει η ταξική αλληλεγγύη και διεκδίκηση.

Να κλονίσουμε συθέμελα το ιδεολογικό οπλοστάσιο όσων βλέπουν την πανδημία ως ευκαιρία κατεδάφισης των λαϊκών δικαιωμάτων.

Από αυτή τη μάχη να βγούμε νικητές, πιο οργανωμένοι, πιο δυνατοί, πιο αποφασισμένοι.